

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคมมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 ระบุไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มาตรา 81 ระบุไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม เป้าหมาย การปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ รวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลต่อชีวิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมประชาชนทั้งประเทศ การศึกษาจะมีความสำคัญและมีประโยชน์มากนั้นจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ ช่วยให้นักมีความฉลาด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ และมีจิตสำนึกทางสังคมในอันที่จะช่วยกันสร้างสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.2550:1) ปัจจุบันมีหลายประเทศได้ตระหนักถึงปัญหา และผลกระทบด้านการบริหารจัดการศึกษา ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาด้านการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ตัวแทนของประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขต ชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนขณะเดียวกันก็ต้องทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน แต่จากการศึกษางานวิจัยของ

ทวีสิน ชัยมงคล (2546 : 96-97) วิจัยเรื่อง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวม มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับน้อย สาเหตุเพราะว่าการเปลี่ยนแปลง การศึกษา ในทุกเรื่องที่ผ่านมาต้องใช้เวลาอย่างมากในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคคล ที่เกี่ยวข้อง ตามข้อเท็จจริงแม้แต่บุคลากรทางการศึกษาโดยตรงคือ ครูจำนวนมากยังขาด ความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของกฎหมายสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาที่มี บุคคลภายนอกวงการศึกษาส่วนหนึ่งเป็นกรรมการด้วยนั้น ขอมขาดความรู้ความเข้าใจใน พระราชบัญญัติการศึกษาเป็นอย่างมาก ข้อแนะนำสถานศึกษาควรให้ความสำคัญอย่างมากต่อ การพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการที่มีความแตกต่างกันในความรู้ ประสบการณ์ได้สามารถกระทำหน้าที่ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่าง ถูกต้อง พร้อมทั้งการประชาสัมพันธ์การคัดเลือกคณะกรรมการเป็นสิ่งที่ชวนกระตุ้น ประชาชนในชุมชนให้เกิดความสนใจสถานศึกษาเพื่อที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็น กรรมการสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

บรรณมถล แก้วบ่อ (2549: 99 – 100) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมโดยรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาโดยตำแหน่ง ยังทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และคณะกรรมการสถานศึกษาก็ไม่มีความ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน ประกอบกับไม่มีเวลา ทำให้ขาดการ ประสานงานระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา ส่งผลให้เกิด ความสัมพันธ์ที่น้อยและการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านก็มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน โดย คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจผิดคิดว่าการที่ถูกเชิญเข้าไปในโรงเรียนเพื่อนั่งฟังการบรรยาย สรุปก็คือว่าเป็นการมีส่วนร่วมและได้ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาแล้ว ซึ่ง อุทัย ไตรสิงห์ (2546:105) ได้ศึกษา เรื่อง คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดเทศบาลลำปางและเทศบาลลำพูน พบว่า ความรู้ความ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เป็นเพราะว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์เป็นกรรมการประเภทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ สถานศึกษามาก่อนแล้ว จึงไม่มีความรู้ในบทบาทหน้าที่ของกรรมการ หรือประสบการณ์ที่จะ นำมาเป็นองค์ความรู้ที่จะถ่ายทอดสู่บทบาทหน้าที่ใหม่

จากการศึกษาเอกสารการวิจัยที่กล่าวถึง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เพื่อใช้เป็นแนวทางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในงาน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2. ประชากร

2.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด รวมทั้งสิ้น 7 โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 15 คน จำนวน 6 โรงเรียน และโรงเรียนละ 9 คน จำนวน 1 โรงเรียน รวมประชากรทั้งหมด 99 คน

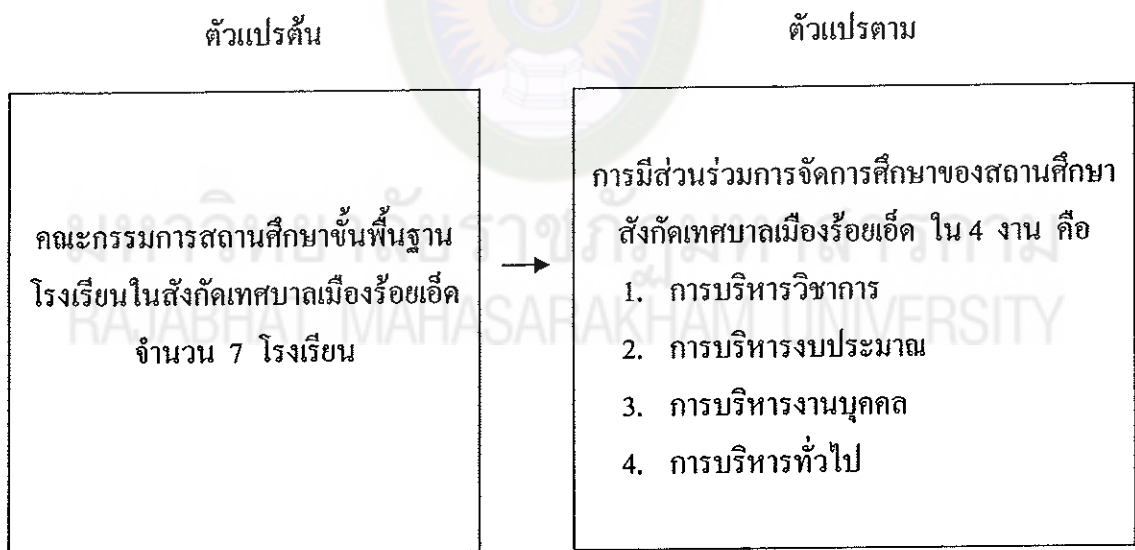
2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

2.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

2.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้าน การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนองค์การศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรเอกชนดังแผนภาพที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด เข้าไปมีบทบาทการมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุน ใน 4 งาน ดังนี้

1.1 การบริหารวิชาการ หมายถึง บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับงานวิชาการซึ่งประกอบด้วย งานวางแผนวิชาการ งานการจัดการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรและการพัฒนาส่งเสริมการเรียนการสอน งานการวัดและประเมินผล

1.2 การบริหารงบประมาณ หมายถึง บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับงานงบประมาณซึ่งประกอบด้วย งานบริหารงบประมาณและการเงิน งานพัสดุ – วัสดุภัณฑ์ งานรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของทางราชการ

1.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับงานบุคคลประกอบด้วย การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การพัฒนาและ คุ้มครองรักษาบุคลากร การรักษาระเบียบวินัย ขวัญและกำลังใจ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ให้ครูสนใจนักเรียนให้เอาใจใส่การเรียนการสอน ให้บุคลากรเป็นคนดีมีผลเรียนที่ดี

1.4 การบริหารทั่วไป หมายถึง บทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย งานธุรการและสารบรรณ งานทะเบียน สถิติ และรายงาน งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียนและบริการต่างๆ งานด้านความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้ความเข้มแข็งของชุมชน เกิดความศรัทธาของแต่ละฝ่าย เกิด ความรู้สึกเป็นเจ้าของในชุมชน

2. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ในโรงเรียน ได้แก่

2.1 ประธานกรรมการ

2.2 กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง

2.3 กรรมการที่เป็นผู้แทนครู

2.4 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า

2.6 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน

2.7 กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์การศาสนา

- 2.8 กรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2.9 ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ
3. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 7 โรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศ ให้ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ให้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานอย่างเหมาะสม
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อเสนอแนะส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขต
เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ให้ทราบเพื่อกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ